

Stichting Languit zet werkplek lange mensen in daglicht

M. van Blijswijk

De anekdotes over (heel) lange mensen en hun lengteproblemen zijn bekend. Minder bekend echter zijn de verhalen over hun werkplek, terwijl ook daar aanzienlijke knelpunten liggen. Met een speciale uit-

gave van het blad Languit en met de Arbowet (artikel 3) als stok achter de deur, wil de Stichting Languit problemen van lange mensen met klem onder de aandacht brengen.

De Nederlandse bevolking is de langste binnen de EG-lidstaten. In 1965 telde ons land 350 000 lange mensen. In 1980 waren dit er al 550 000. En als de groei doorzet zitten we eind deze eeuw met ruim 700 000 lange mensen. Reden voor de Stichting Languit om naast alle aandacht voor de dagelijkse gang van zaken nadruk te leggen op de aanpassing van de werkplek voor lange mensen. Wie is nu precies lang en wie niet? Een vrouw van 1.79 behoort (officieel) niet tot de lange mensen, een vrouw van 1.80 meter wel. Bij de mannen is die norm vastgesteld op 1.90 meter.

Volgens Languit zijn deze normen zwaar achterhaald. Het aantal lange mensen neemt zo snel toe, dat bijstellen van de norm beslist gewenst is.

De Stichting Languit vraagt al sinds haar oprichting aandacht voor de knelpunten van het lang-zijn in alle facetten. Tot voor kort zonder veel succes, mede door het ontbreken van een wettelijk kader.

Sinds de invoering van de laatste fase van de Arbowet op 1 oktober 1990 is daar verandering in gekomen. Met het van kracht worden van artikel 3 is vastgelegd dat 'de inrichting van de arbeidsplaatsen, de werkmethoden en de bij de arbeid gebruikte hulpmiddelen zoveel als redelijkerwijs kan worden gevergd op ergonomisch verantwoorde wijze aan de werknemer zijn aangepast' (lid e) en dat 'bij de samenstelling en toewijzing van de onderscheiden taken rekening gehouden moet worden met de persoonlijke eigenschappen van de werknemer met betrekking tot leeftijd, geslacht, lichamelijke en geestelijke gesteldheid, ervaring, vakmanschap en kennis van de voertaal;...' In een uitvoeringsnota over artikel 3 van de Arbowet is in een voorbeeld ingegaan op de werksituatie van onder andere lange mensen.

Volgens de Stichting Languit is het noodzakelijk aandacht te schenken

Mevrouw Van der Maat ontvangt uit handen van Rob Brintjes van de Stichting Languit het eerste exemplaar van 'Arbowet: Maatwerk verplicht'. Foto: Fotopersbureau Hendriksen-Valk

aan de werkplek van lange mensen omdat vooral de jongeren onder hen niet stil staan bij het 'nauwelijks waarneembare gevaar dat hun gezondheid bedreigt.'

In een speciale editie van het blad Languit (onder de titel 'Arbowet: Maatwerk "verplicht"') van de Stichting Languit dat samen met DGA is uitgegeven, wordt dit nog eens extra benadrukt. In de kolommen weidt de Stichting naast de fysieke risico's ook uit over de sociale risico's die lange jongeren tegemoet kunnen zien als zij niet streven naar een optimale werkplek. (Gedeeltelijk-

ke) arbeidsongeschiktheid kan op de loer liggen met alle gevolgen van dien.

Het eerste exemplaar van 'Arbowet: Maatwerk "verplicht"' werd uitgereikt aan mevrouw Van der Maat, plaatsvervangend secretaris-generaal van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In haar dankwoord zei Van der Maat dat de actie van de Stichting Languit precies past in het doel van de regering het ziekteverzuim en de WAO-toetreding te verminderen. Vandaar dat de Stichting een subsidie van het ministerie mocht ontvangen om haar voor- ▶

lichtingsplan te realiseren.

Omdat Nederland de langste bevolking van de EG-lidstaten heeft, moet volgens Van der Maat extra aandacht gegeven worden aan de afmetingen van produkten, werkplekken en machines. Op dit moment worden met het oog op het opheffen van de grenzen in 1992 voor veel produkten en werkplekken dergelijke normen opgesteld. Voor fabrikanten houdt dit in dat zij hun produkten moeten aanpassen aan zowel de lange Nederlanders als de kleinere Portugezen, een investering die wellicht niet door iedereen wordt toegejuicht. Als voorbeeld van het aanpassen van de werkplek voor lange mensen noemde Van der Maat de Nederlandse opstelling over een Europese richtlijn voor de afmetingen van vrachtwagens en vrachtwagencabines. Nederland heeft gepleit voor een minimumlengte van de cabine van 2.35 meter, wat aanzienlijk meer is dan wat men in bestaande vrachtwagens aantreft: sommige cabines zijn niet langer dan 1.32 meter. Het minimum van 2.35 is inmiddels vastgelegd in een Europese richtlijn.

Brieven

RBB en BVG

Door middel van deze brief wil ik reageren op berichten dat BVG en RBB ten behoeve van het onderwijs gaan samenwerken (zie ook blz. 279).

De crux van 'het plan' is – volgens het persbericht – de besparing van 100 miljoen per jaar op het ziekteverzuim. Deze rekensom wordt op geen enkele manier onderbouwd en berust op de 'overtuiging' van de opstellers van het bericht. Op basis van een 'hard' effectmetingsonderzoek binnen het experiment (EBO) moet worden geconstateerd dat de combinatie van bedrijfsgezondheidszorg en verzekeringsgeneeskunde t.a.v. het onderwijspersoneel niet tot een beperking van het verzuim leidt. Hiervoor zijn een aantal verklaringen te geven:

a. De verzuimdrempel ligt in het onderwijs relatief hoog. Dit betekent dat werknemers eerder ziek doorwerken dan dat zij te lichtvaardig zouden verzuimen (Vgl. verzuimregistratieproject in het onderwijs van de Werkgroep A & W, R.U. Leiden). Invoering van een preventief georiënteerde verzuimbegeleiding in een sector waar daarvoor nog geen begeleiding bestond leidt daarom eerder tot het naar huis sturen van zieke medewerkers dan tot het naar school sturen van onterechte verzuimers.

b. De verzuimproblematiek in het onderwijs wordt voornamelijk gevormd door het langdurige verzuim. (80% van het totale verzuim wordt veroorzaakt door zieke werknemers die langer dan 4 weken met ziekteverlof zijn.) Intensieve verzuimcontrole heeft geen invloed op het langdurige verzuim, wel op het kortdurend verzuim, hetgeen in het onderwijs – naar volume en daaruit voortvloeiende kosten gekeken – een ondergeschikt probleem is.

c. De langdurige verzuimproblematiek heeft voor het overgrote deel te maken met psychische klachten en aandoeningen. (70% van de spreekuurcliënten binnen EBO kampten met psychische en psycho-sociale problemen. 'Overspanning' was de meest gecodeerde diagnose-categorie.) Verzuimbegeleiding bij deze problematiek is doorgaans langdurig en intensief en vereist gespecialiseerde deskundigheid en is qua duur door begeleiders moeilijk te beïnvloeden.

d. Wil men voorkomen dat langdurig zieken, met veelal psychische problemen, blijvend arbeidsongeschikt worden ver-

klaard (afkeuring door het ABP), dan zal men de betrokkene nog intensiever moeten begeleiden, met name bij een geleidelijke reïntegratie in het arbeidsproces. De rechtspositionele systematiek vereist dat de betrokkene tijdens dit proces met ziekteverlof blijft en de vervanger beschikbaar blijft. Concreet: intensieve begeleiding bij reïntegratie leidt eerder tot een verlenging van ziekteverlof dan tot bekorting. Dit komt ook in de vervangingsgelden tot uiting.

e. De koppeling van BGZ en verzekeringsgeneeskunde, met name ter voorkoming van blijvende arbeidsongeschiktheid, vereist een vroegtijdig en intensief vooroverleg met het Abp. In het experiment is gebleken dat de districtsverzekeringsgeneeskundigen van het Abp door dit overleg aanzienlijke druk kunnen uitoefenen op de BGZ om alle instrumenten die de BGZ in huis heeft te gebruiken om afkeuring te voorkomen. Dit resulteert in een kwantitatieve vermindering van het aantal Abp-procedures en in een verhoging van de efficiency van de procedures die gestart worden. Concreet: er worden minder keuringen bij het Abp aangevraagd, als ze eenmaal aangevraagd worden leiden ze korter steeds tot afkeuring binnen een kort tijdsbestek. De gevallen die door het Abp echter niet ontvankelijk worden verklaard blijven doorgaans wel met ziekteverlof, waardoor de paradoxale situatie ontstaat dat door intensieve individuele verzuimbegeleiding het aantal blijvend arbeidsongeschikten (Abp) wordt beperkt, terwijl de verzuimduren worden verlengd.

RBB en BVG geven er blijk van deze voor de onderwijssector kenmerkende zaken niet te kennen. Hoe men tot de genoemde besparing en zelfs nog verder tot het noodzakelijke minimum-verzuim wil komen wordt niet duidelijk gemaakt. Men mag aannemen dat dit op dezelfde wijze zal gaan geschieden als gebruikelijk is t.a.v. de andere sectoren die zij momenteel bedienen. Dat betekent een sterk accent op de individuele verzuimbegeleiding. De conclusie die het EBO-onderzoeksteam heeft getrokken uit de effectmetingsresultaten van deze vorm van begeleiding is dat de bakens in de bedrijfsgezondheidszorg verzet moeten worden in de richting van de primaire (collectieve) preventie. Dit vereist een nieuwe benadering en gespecialiseerde deskundigheid van de bedrijfsgezondheidszorg. Voor de duidelijkheid: dit betekent niet dat individuele begeleiding, gericht op reïntegratie, achterwege zou kunnen blijven. Ook die functie blijft geboden. Daarnaast moet echter een zwaar accent op de primaire preventie van psycho-sociale arbeidsproblematiek worden gelegd. Het meest efficiënt is het om een dergelijke preventie collectief (t.a.v. hele scholen en groepen werk-